

UNIVERSITY COLLEGE LONDON

University of London

EXAMINATION FOR INTERNAL STUDENTS

For The Following Qualification:–

B.A.

Scand. Studs. SC4141: An Advanced Scandinavian Language – Swedish

COURSE CODE : SCAN4141

UNIT VALUE : 0.50

DATE : 18-MAY-04

TIME : 10.00

TIME ALLOWED : 3 Hours

Answer ALL questions.

A. (25%) Read the following article and answer questions 1-2 below in your Answer Book:

Laglydig för att slippa skämmas

Jan är 43 år och egen företagare inom mediebranschen. Han ser sig själv som en person som i allra högsta grad är på rätt sida lagen.

5 - Jag har en enorm respekt för lagstiftningen. Jag tror att det handlar om att jag i grunden tycker och tror att samhället är bra och att man därför måste följa spelreglerna. Jag ser inte samhället som en förtryckarapparat som vill förslava oss människor, utan något som jag vill vara en del av, som jag vill ska fungera.

Jan berättar om en barndom på 60-talet, i en stabil radhusförort i Skåne, där brottslighet var något fjärran.

10 - Tryggheten var total. Man stal inte, man skötte sig. En gång kommer jag ihåg att jag hade sparat ihop pengar för att köpa en grej, men när jag kom till affären hade de höjt priset. Då pillade jag bort prislappen, så att jag fick den för det gamla priset. Jag berättade det för en kompis och han tyckte att det var dåligt gjort - jag hade ju stulit! På den nivån var det.

15 Det är så Jan ser på sig själv. Som fullständigt laglydig. Men i takt med att han berättar inser han att den bilden inte riktigt stämmer. Det kommer fram fler och fler exempel på regel- och lagbrott han faktiskt har begått, som vuxen. För det första kör han ganska ofta alldeles för fort, trots att han vet att han på så vis utsätter människor för fara. Skattebrott har han också gjort sig skyldig till - kommer han på efter en stund. Inte alltför omfattande, men det var en period då han hade dåligt med pengar och lät bli att redovisa vissa inkomster.

- Det skäms jag verkligen för. Det är inget jag vill att någon annan ska veta. Under en period använde Jan också hasch ganska ofta.

25 - Det gör jag inte längre, men det beror inte på att det är olagligt. Jag har svårt att köpa att hasch är förbjudet när alkohol och tobak inte är det.

När han gjorde lumpen stal han dessutom klädesplagg av olika slag, och diverse utrustning.

- Det kändes ganska rimligt, de tog ändå så mycket från mig. Tid, inte minst.

30 Jan stannar till och tänker efter en stund.

- Det verkar faktiskt som att jag definierar bort vissa delar av lagen, och säger att den inte gäller mig. Det inser jag nu när jag pratar om det.

35 Jans berättelse stämmer tämligen väl med hur kriminologer numera ser på förhållandet mellan brottslighet och laglydighet - det handlar mest om var man placerar sig på en skala. De allra flesta medborgare i Sverige, säkert 99 procent, ser sig som i princip laglydiga, menar Jerzy Sarnecki, professor i kriminologi. Det ingår i deras självbild att de är hederliga människor, vilkas samveten inte accepterar att de bryter mot lagen. När de sedan ändå begår brottsliga handlingar tar de därför till

40 någon lämplig bortförklaring: det var inte meningen, jag hade inget alternativ, det drabbar ingen fattig, just den här lagen accepterar jag inte ...
- Det är viktigt att komma ihåg att brottslingar faktiskt finns överallt. I princip kan man säga att det är näst intill omöjligt att röra sig i samhället i dag utan att bryta mot lagen i någon form.

45 Det faktum att människor inte alltid följer lagen behöver å andra sidan inte vara ett problem. Frågan är om det ens är önskvärt att de gör det, menar Sven-Åke Lindgren, lektor i sociologi i Göteborg och författare till boken "Om brott och straff, från sociologins klassiker till modern kriminologi".

50 - Samhället mår inte bra av att människor är fundamentalistiskt konforma. När det gäller grövre kränkningar är man överens i alla kulturer, men när det gäller detaljer och enskilda förordningar måste samhället vara mera tolerant. Vissa lagöverträdelser kan vara bra. De kan till exempel vara tecken på att den politiska makten har fjärrmat sig alltför långt från medborgarnas värderingar och moral. Sedan får det förstås inte
55 gå alltför långt.

För egenföretagaren Jan går en absolut gräns när lagbrottet direkt drabbar enskilda människor.

60 - Jag skulle aldrig stjäla pengar från någon. Jag har mycket stor respekt för det arbete och det slit man måste lägga ned på att få sin inkomst. Alla former av våld är också helt uteslutet. Det har jag alltid tyckt är väldigt otäckt, säger han.

Så är det också för de flesta människor, enligt Håkan Stattin, professor i psykologi vid Örebro universitet. För majoriteten av befolkningen är det ett mycket stort steg från
65 att begå mindre lagöverträdelser till den grövre brottsligheten, i synnerhet våldsbrott.

- Alla kan slå någon på truten i ett pressat läge. Alla har vi aggressivitet inom oss. Men oftast kommer den bara fram som en reaktion på omständigheter omkring oss, som vi försöker undvika. Sedan finns det en liten grupp människor som är mer impulsdrivna, mer aggressivt utagerande. De söker själva upp och skapar situationer
70 där våld är ett troligt utfall.

Denna grupp går ofta att identifiera mycket tidigt, menar Stattin. Det finns forskningsresultat som pekar på att riskgruppen går att urskilja redan vid arton
75 månaders ålder. De barn och unga som däremot inte tillhör denna kategori har betydligt större chanser att så småningom bli mera "vanliga" och - i alla fall i princip - laglydiga medborgare, enligt Stattin. En mängd olika krafter, på olika nivåer, samverkar för att driva dem i den riktning som samhället önskar. På makronivå finns de stora institutionerna - framför allt rättsväsendet. På mellannivå finns skolan och andra organisationer, på mikronivå föräldrarna och det närmsta nätverket.

80 - Målsättningen är att den som växer upp ska internalisera samhällets normer, göra dem till en del av sin personlighet. I mycket stor utsträckning lyckas också detta - vi socialiseras till att bli medborgare, säger Håkan Stattin.

85 Det är visserligen vanligt att ungdomar i dag begår olika former av brott - som snatteri eller skadegörelse. Men för de allra flesta är det en sporadisk, temporär historia, som man snart lämnar, om inte förr så då vuxenvärlden tar över. Parförhållande, arbete, egen bostad är alla starka trädor som tvinnas kring den enskilde och drar in henne eller honom i samhället.

- 90 När Jan får frågan om han skulle kunna tänka sig att göra sig skyldig till något allvarigare brott avfärdar han genast tanken. Inte minst på grund av risken att åka fast.
- Jag har så oerhört mycket att förlora. Jag har familj, ett hus, lån att betala, någon sorts anseende att försvara. För en 20-årig veganaktivist är det inte samma sak. Han
- 95 kanske kan sitta i fängelse någon månad, det spelar ingen roll. Men för mig skulle priset vara så enormt högt.
- En annan sak som verkligen avskräcker honom är tanken på att ställas inför rätta.
- En rättegång skulle vara en enorm social förnedring. Det vore fruktansvärt.
- 100 Även på denna punkt får Jans berättelse stöd av forskningen. Bland kriminologer har under de senaste decennierna så kallade kontrollteorier fått allt större genomslag. Kontrollteorierna går i stora drag ut på att laglydnad är något som bäst förklaras med det etablerade samhällets kontroll, i vid mening, av den enskilda individen.
- Tanken är att vi avstår från brott om våra länkar till det etablerade samhället är så
- 105 starka att vi riskerar för mycket med att bryta mot lagen. Det är heller inte det formella straffet som är det viktigaste, utan rädslan för vad mamma och pappa kommer att säga, vad ens närstående kommer att säga. Det är det som är kärnan i vad man brukar kalla den sociala kontrollen, säger Jerzy Sarnecki.
- 110 Från 1950-talet och framåt har brottsligheten förändrats på ett likartat sätt i alla västländer. Statistiken visar på en stark och tydlig ökning under flera decennier.
- Den kriminalpolitik man har fört i de olika länderna har inte påverkat brottsnivån särskilt mycket. De grundläggande samhällsförändringarna har varit betydligt
- 115 viktigare, säger Jerzy Sarnecki. Exempelvis har antalet personer som dömts till fängelsestraff kraftigt minskat i Finland medan man i England har gått i rakt motsatt riktning. Men brottslighetens utveckling har trots det varit densamma.
- Enligt kriminologer som Sarnecki är det just förändringar i styrkan på den sociala kontrollen som bättre än något annat förklarar denna utveckling. Det visar inte minst
- 120 exemplet Japan. Där har välfärds- och välståndsutvecklingen varit minst lika stark som i Västeuropa, och utbudet av stöldbegärliga varor har ökat i lika hög grad. Det som kriminologerna kallar tillfällesstrukturen har alltså förändrats, vilket i västvärlden anses vara en viktig förklaring till den snabbt ökande brottsligheten. Men i Japan fortsätter brottsligheten att vara mycket låg, i princip oförändrad sedan 1950-talet. Då
- 125 var nivån på den svenska och den japanska brottsligheten ungefär lika hög. I dag begås det nästan fem gånger så många brott i Sverige som i Japan, räknat per invånare.
- Förklaringen till detta är egentligen enkel: den sociala kontrollen i Japan är fortfarande mycket stark, vilket främjar laglydnad. Inte minst är ungdomars frihet
- 130 fortfarande begränsad på ett sätt som svenska ungdomar inte skulle acceptera, säger Sarnecki.
- I de västerländska samhällena är nämligen den sociala kontrollen numera betydligt svagare än förr, menar Sarnecki. Han betonar att detta är en utveckling som på många
- 135 sätt har varit positiv, inte minst för kvinnor. Den ökade friheten gör det möjligt för allt fler att själva välja sin egen livsväg, såväl när det gäller yrke som kärlekspartner, politisk åskådning som religiös övertygelse. Samtidigt finns det vissa grupper som har drabbats negativt av förändringarna, framför allt ungdomar som växer upp i miljöer

som är socialt och ekonomiskt utsatta. Där är banden till det etablerade samhället svagare, vilket ökar risken för en på olika sätt destruktiv livsstil, säger Jerzy Sarnecki.
- Den relativt höga brottsnivå som vi lever med är frihetens och välfärdens pris.

1. Text comprehension

Write a summary of the text in English (ca. 500 words).

2. Vocabulary

Explain in Swedish the following words and expressions (underlined in the text):

- a) sköta sig (line 10)
- b) fullständigt (line 16)
- c) skämmas (line 23)
- d) diverse (line 27)
- e) bortförklaring (line 40)
- f) lagöverträdelser (line 52)
- g) fjärma sig (lines 53/54)
- h) uteslutet (line 61)
- i) få genomslag (line 101)
- j) främja (line 129)

B. (25%) Translate the following passage into Swedish:

The newspapers were filled with international crises. They were beginning to have a hypnotizing effect. But I was not completely hypnotized: I had decided to see her as little as possible until the term ended and then, whether I was going to America or not, to disappear from town without leaving any trace.

It takes two to tango and it takes two to avoid a meeting if the two in question live not much more than a mile apart. Never before had I been so intensely aware of trying to make time pass. Sometimes I felt like a man in control of his own destiny, sometimes as though I was being hunted by both her and Hitler in conjunction.

One evening I was sitting peacefully in the garden outside my lodgings, reading some essays. At the other end of the garden the landlady's niece was working with the flowerbeds. Occasionally one of us would stop what we were doing and cough. This was because smoke was blowing over us from a bonfire in a neighbouring garden. It was always the same. There were so many gardens that one could never hope to sit in one's garden for more than an hour without somebody getting the idea of lighting a bonfire.

I was just completing the reading of the last of the rather appalling essays when I heard someone come into the garden. I turned around and saw Steve. 'I'm sorry to bother you, but I really could do with your advice', he said and sat down on the step near my chair.

C. (50%) Write an essay in SWEDISH on ONE of the following topics:

1. Hur ser du på lagen?
2. Positiva och negativa sidor med att flytta till ett land med en kultur som skiljer sig från din egen.
3. Vilka krav bör man ställa på en god skola?
4. Är konst viktigt?
5. Till vilken grad ska kollektivet bestämma över individen?
6. Globalisering – vår undergång eller räddning?
7. "Det är synd om människorna."
8. Skulle våra liv vara bättre om vi inte lade så stor vikt vid känslor?
9. Lönar det sig för briter att lära sig främmande språk?